

EYMİR YAŞASIN!

Dr. Begümşen Ergenekon

Bozkırda mavi-yeşil bir vahadır Eymir (Emir) gölü ve 1959 yılından beri ODTÜ'ye ağaçlandırılması ve sel baskınına önlemesi için ODTÜ'nün 45.000 dekarlık yerleşkesi içine dahil edilmiştir. ODTÜ'yü, göz bebeği gibi koruduğu bu doğa mirası Türkiye'de ayrıcalıklı kılar. Göl ve çevresi her zaman olduğu gibi bütün Ankaralılara ve başka şehirlerden gelenlere açıktır (1). 15 Mayıs – 15 Ekim arası arabayla girilmez, gölü çevreleyen 11 km. yol koşu, yürüyüş ve bisiklet için uygundur. Eymir' de imar yasağı vardır. Ankaralı öğrenciler ve yerel köylüler tarafında yılda iki kez yapılan ağaç dikme bayramları sayesinde ODTÜ Atatürk Ormanı bugün 31.000 dekarlık bir büyüklüğe ulaşmıştır. Eymir Gölü Üretim Fidanlığında, doğaya ve iklimine uygun fide dikimi ile 30 milyon küsur ağaca ulaştıran "Ağaççı Kemal" lakabıyla anılan Rektör Kemal Kurdaş'ın atadığı Prof. Dr. Atilla Egemen sayesinde Ağa Han Mimarlık Ödülü kazanılmıştır. Göl doğasının ODTÜ tarafından korunması nedeniyle yaban hayat ve buraya has olanların da bulunduğu bitki örtüsü açısından tarihi hafızaya sahiptir. Göl göçmen kuşların güzergahındadır. Onlar arasında "saz kamışçısı" adlı kuş, yaz aylarında göl sazlıkları arasında yavrular (2). Mevsiminde gölde balıkçılık da yapılır. 1990' kadar ODTÜ'nün içme suyu Eymir' den ve arazisindeki artezyen kuyularından elde edilirdi ama Gölbaşı'nın evsel atıklarının, inşaatların, sanayi kuruluşları (TEDAŞ) ile tarım-hayvancılık faaliyetlerinin Mogan Gölünden Eymir gölüne geçmesiyle sudaki besin tuzu seviyesi artmış, berraklığı zarar görmüş ve suyu kirlenmiştir. 1995 yılında bir kanalla evsel atıkların doğrudan suya verilmesi önlenmiştir (3). Mogan ve Eymir'in; 1936 ve 1956 haritalarına göre "Kapalı Bağ Deresi" besler ve Eymir'den az miktarda imrahor vadisindeki İncesu deresine akar. Bu su zamanında AOÇ tarım arazisini sulamak için Marmara (Baraj) Havuzunda biriktirilmiştir. Daha sonra Hatip Çayı, Bent Deresi (Ankara Kalesi yanı) ve Çubuk çayı ile birleşerek Ankara Çayını oluşturur, sonra Sakarya Nehriyle birleşir. Eymir Gölü ve çevresi Ankara Tabiat Varlıklarını koruma kurulunun 1995 yılı kararı ile "Ağaçlık Alanı" 1. derece doğal sit, "Üniversite spor ve dinlenme alanları" II. derecede doğal sit, gölün güney kıyısındaki burun ise Arkeolojik Sit olarak belirlenmiştir. ODTÜ ve çevresi ilk Tunç Çağında çok tercih edilmiştir (Hattî'ler M.Ö. 3000). Bunlardan Ahlatlıbel Atatürk'ün isteği ile kazılmıştır. Gölün kuzeydoğu kıyısında burun yapan tepenin güneybatı yamacı boyunca birbirine eşey teras duvarları tespit edilmiş ve büyük olasılık üzüm bağı olarak kullanılmıştır. Daha sonra Eymir Gölü 1999 yılında Bakanlar Kurulu Kararı ile "Özel Çevre Koruma Bölgesi" olarak tescil edilmiştir.

ANILARDAKİ EYMİR

Gölde 1973 yılından beri bilimsel olarak ODTÜ Çevre, Jeoloji Mühendisliği ve Biyoloji Bölümleri tarafından araştırmalar yapılmaktadır. ODTÜ Kürek takımı burada çalışır, Kuş Gözlem Topluluğu göl

çevresindeki kuşları belgelemiştir. ODTÜ Mezunları Derneği ağaçlandırmayı hızlandırmış ve kendi bünyesinde benim de üyesi olduğum “Eymir ve ODTÜ doğasını koruma komisyonunu” kurmuştur. 2015 başından beri çalışmaya başlayan bu komisyonunun etkinlikleri arasında aynı yıl “Eymir’de İnsan” ve 2019’da “Eymir Doğal Kalsın” başlıklı 2 fotoğraf yarışması, Ankara Gençlik Birliği, Genç Tema ve diğer katılımcılarla birlikte ilkokul çocuklarının Eymir’e götürülmesi, doğa, bitki ve ağaçlar hakkında bilgi verilmesi ve resim yaptırılması; Şehir ve Bölge Planlaması Topluluğu tarafından 2017 yılında yapılan Eymir etkinliğinde yine komisyon üyesi olarak tarafımdan yazılan ve tiyatro ekibimle Kayıkhane’de oynadığımız “Emir’de Hüzün” isimli okuma tiyatromuzdan bahsedilebilir. ODTÜ’lü Yasin Semiz’in yönettiği “Eymir neden paylaşamadı?” isimli film, 2014 Uluslararası Antalya Altın Portakal Film Festivali Belgesel Film dalında yarışan ve seyredilmeye değer bir belgeseldir. Fotoğraf yarışmasını katılanlar arasında emekli bir makine mühendisi göl hakkında şunları söylemiştir: “Eymir çok güzel bir yer. Ailece ayda en az bir kez gider, arabamızı girişe park ettikten sonra göl çevresinde yürürüz.” Fotoğrafı, sergilenme ödülü kazanan bir inşaat mühendisi, gölün hep yeşil kalmasını dilemiş, bir ev hanımı ise her hafta birkaç kere göle gelip sükûnet bularak şehirdeki hayatına geri döndüğünü anlatmıştır. 15 yaşında bir genç ise Abant gölü gibi Eymir’in de güzelliğinin bozulmamasını, gölün hep ODTÜ tarafından korunmasını dilemiştir. Fotoğraf sanatçısı Turan Gülsoy ve Eşi Emel Gülsoy ise İtalya’daki buzul gölü “Como” gibi Eymir Gölünün de sürekli korunmasını arzu etmektedir. Ancak Eymir Gölü ile Gölbaşı Mezarlığı arasına kurulacak bir düzenek ile göl sularının İmrahor Vadisine “manzaralı millet bahçesi” olsun diye pompalanması önlenmelidir. Yanı başındaki kabristandaki naaşların tortusunun da bu suya karışacağı unutulmamalıdır. Halkımızın desteğini bekliyoruz. (1) Ergenekon, B. Ankara’nın Canı Eymir Gölü, Patika Dergisi, Mart 2016, Ankara, (2) Ankara ve Eymir Gölü, dagarcikturkiye.com 2015, (3) Bütüner, F., Keskinok, Ç. Eymir: Araştırmalar, Proje ve Planlama Çalışmaları, 2018, ODTÜ.